

Tidans Regleringsförening

Fabriksvägen 5
522 92 TIDAHOLM
Org, nr: 867200-4002
carlsonlarsake@gmail.com
070-316 40 50

REMISSVAR

2024-11-22

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: kn.nm@regeringskansliet.se

Remiss: **Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning**

Klimat- och näringslivsdepartementets diarienummer: KN2024/01642

Sista dag att svara: **2024-11-22**

Tidans Regleringsförening lämnar härmed följande yttrande över remissen:

Bättre förutsättning för vattenkraftens omprövning

Information om vår verksamhet

Tidans Regleringsförening är en samfällighet som bedriver sjöreglering enligt en vattendom från 1940-talet i sjön Stråken vid Mullsjö, Jönköpings län. Delägare i samfälligheten är alla vattenkraftsägare nedströms sjön Stråken och ner till Vänern. Det är 35 vattenkraftverk mellan sjön Stråken och Vänern som är delägare.

Tidans Regleringsförening har ingående studerat och utvärderat hur omprövningarna fungerar och vilka krav som ställs. Vi är därför synnerligen väl pålästa om hur omprövningarna fungerar. Med anledning av detta vill vi framföra följande.

Anledningen till sjöregleringen

Sjön Stråkens reglering tillkom på 1940-talet med anledning av att det på somrarna inte fanns vatten till att driva kraftverkens turbiner. Utdikning av skog och marker som skedde undan för undan resulterande att vattentillgången i Tidan tog slut på sommaren och under torrperioder. Av den anledningen tog kraftverksägare initiativet till reglering av sjön Stråken genom att spara vatten när det är överskott på vatten och släppa ut vattnet i lagom takt när det är lite så kraftverkens turbiner kunde drivas. Kraftverksägarna tog för dåtidens mått jättelika kostnader och uppoffringar för att kunna genomföra sjöregleringen. Syftet med sjön Stråkens reglering är alltså att spara vatten när det är överskott för att kunna användas för att öka lågvattenföringen i Tidan när det är brist på vatten. För att enkelt beskriva förhållandet kompenserar sjöregleringen för de utdikningar som skett och vattenföringen i Tidan blir så nära man över huvud taget kan komma naturlig vattenföring. Det vill säga så som vattenföringen var innan utdikningar. Tidan är känd för att vara ett vattendrag som det alltid finns ett bra vattenflöde i. Även under en torrsommar. Detta beror på sjöregleringen.

Omprövningarna

Efter att vi studerat vilka krav som ställs i omprövningarna på kraftverksägarna så ser vi att det ställs krav på minimitappning förbi kraftverken. Sådana krav kommer uppenbart också att

ställas på kraftverken i Tidan. Detta medför att kraftverken inte kan drivas på sommaren eftersom vattnet ska släppas förbi kraftverken och det inte finns vatten tillräckligt för att driva turbinerna. Båtnaden i sjöregleringen ligger i att kraftverken kan drivas även hela sommaren. Detta betyder att kraftverksägarna i ån Tidan (som är delägare i samfälligheten Tidans Regleringsförening) får ingen båtnad i sjöregleringen i och med omprövningarna eftersom det reglerade vattnet måste släppas förbi kraftverken. Konsekvensen av detta blir att vi blir tvingade av ekonomiska skäl avveckla sjöregleringen. Det vill säga riva ut dammbyggnaden och låta både sjön Stråken och ån Tidan rinna tom på sommaren på ett sätt som det var innan sjöregleringen.

Konsekvenser av utrivningen

Eftersom de nya kraven som omprövningarna kommer att resultera i innebär att kraftverkens turbiner ändå inte kan drivas på sommaren så saknar det betydelse för kraftverken om ån Tidan är tom på vatten. Däremot för miljön är det riktigt illa. Länsstyrelsen kan lägga ner tankarna på ett bra öringbestånd och flodpärlmussla i Tidan. Detta är dock inte vårt fel, det är omprövningarnas fel. Skyll alltså inte på Tidans Regleringsförening.

Omprövningarna

Utrivningar ska alltid beviljas. Vi förstår att omprövningars övergripande syfte är inte miljöns bästa. Det övergripande syftet är att bli av med verksamheter. Systemet är upplagt så att det förutsätts alltid blir bättre för miljön om en verksamhet rivs ut. Så är det inte i Tidan, Tidan är speciell, och därmed förfelas hela tanken med omprövningarna. Utöver detta så blir det så klart minst sagt katastrofala konsekvenser för både bofasta och sommarstugeägare kring sjön Stråken. Tidans Regleringsförening har inget annat att göra än att hänvisa klagande till de politiker som beslutat om den nya lagen som trädde i kraft 2019-01-01. Den promemoria som regeringen nu har lämnat och är på remiss och remissvar ska vara inlämnat senast 2024-11-22 beaktar inte alls saken. Tidans Regleringsförening får alltså även hänvisa klagande till de politiker som nu är ansvariga för de förslag som finns i promemorian.

Miljökvalitetsnormer

Enligt biologisk kvalitetsfaktor har sjö Stråken god status. Det är alltså i sig inget problem med sjöregleringen så som den bedriv i dag. Problemet är att miljökvalitetsnormerna kräver åtgärder i kraftverken nedströms som innebär att det blir ingen båtnad i sjöregleringen.

Protest

Tidans Regleringsförening kan inte göra så mycket mer än att protestera mot dessa omprövningar, både för konsekvenserna för miljön skull och mot den förlust av medlemmarnas egendom som blir resultatet av omprövningarna. Vattenkraftens miljöfond ersätter inte för sådana förluster.

Yrkande

Vi yrkar att något annat införs än de omprövningar som nu pågår. Det fungerar uppenbart inte. Fortsatt paus och utredande är ett måste, inte minst för miljöns skull.

Förslag till lösning

Tidans Regleringsförening ser ingen lösning på problemet. Problemet är ett inbyggt problem i omprövningssystemet och miljökvalitetsnormerna som inte är anpassat till de förhållanden som råder i Tidan. Ytterst är det departementets fel som gjort en undermålig konsekvensanalys i den lag som trädde i kraft 2019-01-01 och därmed har konsekvenserna

aldrig blivit satta under politiska överväganden. Det är även de politikernas fel som tog beslut om den lag som trädde i kraft 2019-01-01 eftersom de inte tillräckligt satt sig in i frågan.

Promemorian som är ute på remiss

Förslaget avstyrks, fortsatt paus och utredande förordas.

Tidans Regleringsförening har gjort några särskilda iakttagelser i promemorian som vi påpekar nedan. Yttrandet berör småskalig kraftverks förhållanden.

Sidan 6 i promemorian. Den nya 24 kap. 10 a §, ska det genomföras utefter vad som står i den nya paragrafen får man räkna med att det inte blir ett enda kraftverk kvar i Natura 2000-område. Detta framgår inte i konsekvensanalysen. Den undantagsregel som föreslås synes uppenbart bli så komplicerad att den möjligtvis bara kan användas at storskalig vattenkraft.
Förslaget avstyrks.

Sidan 8 i promemorian. Den nya 42 a §. Det är bra med en ytterligare översyn av klassificeringar, normer och förutsättningar. **Förslaget tillstyrks.** Dock ser vi att översynen inte kommer att resultera i något eftersom ingen har de underlag som fordras. Nyttan med översynen kommer alltså i princip att vara noll. För att det ska kunna bli någon nytta med översynen fordras också en mängd politiska definitioner som inte finns i promemorian.
Förslag på åtgärd; ytterligare paus och utredande.

Sidan 8 i promemorian. Den nya 42 b §. Vi tror att förändringar i den föreslagna förordningstexten fordras om det ska fungera som tänkt. **Vi avstår från att yttra oss mer.**

Sidan 10 i promemorian. Den nya 4 kap. 3 a §. **Förslaget enligt punkt 1 och 2 tillstyrks.** Angående första stycket kan vi inte uttala oss.

Sidan 10 i promemorian. Den nya 4 kap. 3 b §. **Förslaget avstyrks.** Konsekvensen av den nya 3 b § blir att endast så kallade klass 1 och klass 2 kraftverk har möjlighet att hamna i KMV-vatten. För klass 3-kraftverk, småskalig vattenkraft, så utestängs möjligheten till KMV. Detta är långt mycket strängare än vad EU-rätten kräver. Enligt regeringens proposition 2017/18:243, sidan 148, så ska möjligheten till KMV utnyttjas fullt ut. Detta förhindras i och med den föreslagna paragrafen.

Fråga: Tänker regeringen inte uppfylla vad som står i prop. 2017/18:243, sidan 148?

Fråga: Varför tänker regeringen inte uppfylla vad som står i prop. 2017/18:243, sidan 148? Tidans Regleringsförening förväntar sig svar på frågorna.

Sidan 11 i promemorian. Den nya 4 b §. Konsekvenserna av paragrafen kommer att bli som föregående text ovan om 4 kap. 3 b §. **Förslaget avstyrks på grund av detta.** Förslag på åtgärd; omarbetning av paragrafen så ”fullt ut” säkerställs.

I övrigt har vi inte resurser att yttra oss mer. Men vill ge övergripande synpunkter nedan.

Konsekvensanalysen på sidan 43

Vi hyser mycket stor tveksamhet om huruvida konsekvensanalysen på sidan 43 i promemorian lämnar en rättvisande bild av konsekvenserna.

Beträffande KMV

Beträffande klassificering av vattenförekomster som KMV kan det konstateras att det inte alls har fungerat hitintills. Det finns inte ett enda småskaligt kraftverk i KMV-vatten i hela landet. Vattenmyndigheten har gjort total översyn av klassificeringar i hela landet. Men ändå finns det inte ett enda småskaligt kraftverk i KMV-vatten.

Beträffande undantag, mindre stränga krav, MSK

Beträffande det utredande av undantag lägre ställda krav kan det konstateras att det inte alls har fungerat hitintills. Det finns inte en enda vattenförekomst i hela landet med sådant undantag i hela landet. Vattenmyndigheten har gjort total översyn av normer. Men ändå finns det inte ett enda sådant undantag i någon vattenförekomst i hela landet med småskalig vattenkraft som grund.

Samlad bedömning om KMV och undantag

Man kan tycka att när Vattenmyndigheten 2021 har gjort total översyn av klassificeringar och normer i hela landet kunde Vattenmyndigheten åtminstone lyckas hitta ett enda KMV-vatten med småskalig vattenkraft som grund, och åtminstone lyckas hitta ett enda undantag MSK på grund av småskalig vattenkraft. Även fördjupade översyner har skett. Men absolut noll i hela landet. Detta bevisar att systemet med KMV och undantag MSK inte har fungerat. Det kan alltså omöjligt vara uppfyllt vad som står i regeringens proposition 2017/18:243, sidan 148, att KMV och undantag MSK ska utnyttjas fullt ut enligt vad EU-rätten medger. Noll och ingenting kan givetvis inte vara fullt ut enligt vad EU-rätten medger. Den skyldighet att använda ”fullt ut KMV och undantag lägre ställd kravnivå” som åligger Vattenmyndigheten enligt politiskt beslut i propositionen på sidan 148 har visat sig inte vara värd någonting.

Nu liggande promemoria som är ute på remiss

Den nu liggande promemorian förhindrar KMV med klass 3-kraftverk. Tidans Regleringsförening har i samverkan varit i kontakt med länsstyrelsen Jönköping. Länsstyrelsen Jönköping har också uppfattningen att genom promemorian stängs dörren nu för KMV med småskalig vattenkraft som grund. Tidans Regleringsförening är alltså inte ensam om uppfattningen att KMV inte blir möjligt med småskalig vattenkraft som grund i och med promemorian. Tidans Regleringsförening finner det obegripligt att regeringen lägger fram ett förslag som motarbetar tidigare politiskt beslut. Dessutom framgår det inte i konsekvensanalysen.

Angående undantag mindre stränga krav så löser inte promemorian problemen. Undantag mindre stränga krav kommer fortfarande att vara noll och inget.

Förslag på lösning

Ett problem är att det inte finns de underlag som fordras för KMV och undantag mindre stränga krav. Ingen har det underlag som fordras. Dessutom saknas en mängd politiska definitioner. Förenklingar är ett måste, annars går stora samhällsliga värden förlorade.

Tidans Regleringsförening har läst i Havs- och vattenmyndighetens redovisning av regeringsuppdrag som ligger till grund för promemorian att Havs- och vattenmyndigheten påstår att verksamhetsutövarna har allt underlag. Detta är inte sant. Något annat förslag på lösning ser vi inte än fortsatt paus och utredande.

Tidans Regleringsförening
Lars-Åke Carlsson, Ordförande

